KONINKRIJK BELGIE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 25 november 1998 door de Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering "tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 juli 1972 tot oprichting van het Rijkscentrum voor grafische kunst "Frans Masereel" te Kasterlee", heeft, na de zaak te hebben onderzocht op de zittingen van 25 mei 1999 en 1 juni 1999, op laatstvermelde datum het volgende advies gegeven :

STREKKING VAN HET ONTWERP

1. Het Rijkscentrum voor grafische kunst "Frans Masereel" is opgericht bij het koninklijk besluit van 13 juli 1972. Dit besluit omschrijft de opdrachten van het centrum, regelt de samenstelling en de werking van een bestuurscommissie en regelt het beheer van het eigen vermogen van het centrum. Aan het rijkscentrum is bij hetzelfde besluit de rechtspersoonlijkheid verleend. Het besluit is genomen door de Koning, als uitvoerende macht van de Nederlandse Cultuurgemeenschap.

De rechtsgrond voor het voornoemde besluit is, blijkens de aanhef ervan, te vinden in artikel 29 van de Grondwet (thans artikel 37 van de Grondwet) en in artikel 1 van de wet van 27 juni 1930 waarbij de rechtspersoonlijkheid wordt verleend aan de wetenschappelijke en kunstinrichtingen welke van het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen afhangen. Op het ogenblik dat het koninklijk besluit van 13 juli 1972 werd genomen, luidde artikel 1, tweede lid, van de voornoemde wet als volgt :

> "De andere wetenschappelijke en kunstinrichtingen van de Staat kunnen, onder bij koninklijk besluit bepaalde voorwaarden, de rechtspersoonlijkheid bekomen" (1).

---

(1) Artikel 1 van de wet van 27 juni 1930, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 275 van 31 december 1983, is opgeheven bij het koninklijk besluit nr. 504 van 31 december 1986. Artikel 1 is opnieuw opgenomen in de wet van 27 juni 1930 bij de wet van 30 juli 1987, en luidt thans als volgt : "De Koning bepaalt de voorwaarden waaronder de wetenschappelijke inrichtingen van de Staat rechtspersoonlijkheid kunnen verkrijgen".

2. Het voor advies voorgelegde ontwerp strekt ertoe de naam van het rijkscentrum te vervangen (artikel 1), en wijzigingen aan te brengen in de samenstelling en de werking van de bestuurscommissie (artikelen 2 tot 5) en in de samenstelling van de commissie tot beheer van het eigen vermogen (artikel 7).

RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

1. Blijkens de aanhef van het ontwerp wordt ook nu rechtsgrond gezocht in de voornoemde wet van 27 juni 1930, en meer bepaald in artikel 1 ervan.

In dit verband rijst vooreerst de vraag met welke versie van artikel 1 van de voornoemde wet van 27 juni 1930 rekening moet worden gehouden bij het onderzoek naar de rechtsgrond van het voorliggende ontwerp.

Op grond van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (zie hierna, opmerking 2.1) zijn de gemeenschappen en de gewesten bevoegd om gedecentraliseerde diensten of instellingen op te richten in de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren. Sinds 1 oktober 1980 zijn het dus de gemeenschappen die instellingen met rechtspersoonlijkheid kunnen oprichten in o.m. de culturele aangelegenheden.

Wetten die, zoals de wet van 27 juni 1930, dateren van vóór de staatshervorming van 1980, blijven gelden voor

de gemeenschappen, zolang zij niet door een gemeenschap zijn gewijzigd. Wijzigingen die de federale wetgever na 1 oktober 1980 in die wetten aanbrengt, zijn daarentegen niet werkzaam in de rechtsorde van de gemeenschappen. Met de wijzigingen die in artikel 1 van de wet van 27 juni 1930 zijn aangebracht bij het koninklijk besluit nr. 275 van 31 december 1983, het koninklijk besluit nr. 504 van 31 december 1986 en de wet van 30 juli 1987, kan te dezen dus geen rekening gehouden worden.

De delegatie die bij artikel 1 van de wet van 27 juni 1930, in zijn oorspronkelijke versie, aan de Koning is verleend, moet thans begrepen worden als een delegatie aan de Vlaamse regering, althans voor wat betreft de kunstinrichtingen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap.

2.1. De vraag is echter of deze delegatie niet te ruim is, in het licht van het voornoemde artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Artikel 9 luidt als volgt :

> "In de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren, kunnen de Gemeenschappen en de Gewesten gedecentraliseerde diensten, instellingen en ondernemingen oprichten of kapitaalsparticipaties nemen.
>
> Het decreet kan aan voornoemde organismen rechtspersoonlijkheid toekennen en hun toelaten kapitaalsparticipaties te nemen. Onverminderd artikel 87, § 4, regelt het hun oprichting, samenstelling, bevoegdheid, werking en toezicht".

2.2. In verband met de draagwijdte van het voornoemde artikel 9, heeft het Arbitragehof geoordeeld dat "door zelf aan te geven in welke aangelegenheden de bij het eerste lid van artikel 9 aan de gemeenschappen en de gewesten toegewezen bevoegdheid slechts bij decreet kan worden uitgeoefend, dit wil zeggen door sommige bevoegdheden aan de wetgevende overheden van de gemeenschappen en de gewesten voor te behouden, de bijzondere wetgever een eis tot uitdrukking (heeft) gebracht die moet worden beschouwd als een bevoegdheidverdelende regel in de zin van artikel 1, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof" (1).

Bovendien heeft het Arbitragehof gewezen op de door artikel 9 van de voornoemde bijzondere wet aan de gemeenschaps- of gewestwetgever voorbehouden bevoegdheid om bij de oprichting van een gedecentraliseerde dienst met rechtspersoonlijkheid de "bevoegdheid" van die dienst te bepalen (2).

Diezelfde vaststelling geldt ook voor de andere in het voornoemde artikel 9 aan de decreetgever opgedragen bevoegdheden, met name de samenstelling, de werking en het toezicht. Dit sluit weliswaar geen delegaties aan de uitvoerende macht uit. Wil het in de bijzondere wet neergelegde legaliteitsbeginsel echter enige betekenis hebben, dan moeten ten minste de essentiële elementen

---

(1) Arbitragehof, arrest nr. 24/98 van 10 maart 1998, overweging B.5.1.

(2) Arbitragehof, ibid., overweging B.5.2.

betreffende de bevoegdheid, de samenstelling, de werking en het toezicht van opgerichte instellingen door de decreetgever zelf worden bepaald (1).

3. De conclusie moet dan ook zijn dat de delegatie, vervat in artikel 1 van de voornoemde wet van 27 juni 1930, thans niet meer volstaat als rechtsgrond voor het aanbrengen van wijzigingen in het koninklijk besluit van 13 juli 1972. Artikel 1 bevat immers geen elementen ter bepaling van de bevoegdheid, de samenstelling, de werking en het toezicht betreffende de bedoelde kunstinrichting.

4. Ten overvloede merkt de Raad van State nog op dat een regeling i.v.m. een door een gemeenschap opgerichte instelling o.m. bepalingen moet bevatten i.v.m. het toezicht dat op die instelling wordt uitgeoefend.

Het voor advies voorgelegde ontwerp bevat geen bepalingen van die aard. Bij het omvormen van het ontwerp tot een ontwerp van decreet, zal die leemte weggewerkt moeten worden.

---

(1) Zulks sluit overigens niet uit dat de uitvoerende macht, in casu de Vlaamse regering, reglementerend zou kunnen optreden, maar dan slechts voor bijkomstige aspecten.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	W. DEROOVER,	kamervoorzitter,
	D. ALBRECHT, P. LEMMENS,	staatsraden,
	A. ALEN, H. COUSY,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	F. LIEVENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. G. VAN HAEGENDOREN, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. W. PAS, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

F. LIEVENS W. DEROOVER